

Kastanjakääpä

Stor tratticka
Polyporus badius

Uhanalaisuusluokka (IUCN): vaarantunut (VU)

Uhanalainen (LSA 521/2021)

Luonnehdinta

Kastanjakääpä on suuri, jalallinen, pyöreälakkinen tai viuhkamainen kääpä. Sen lakki on ohut ja sitkeä, kuivana kova. Kastanjakäävän nahkamainen, vahakiiltainen yläpinta on reunoilta vaaleamman ruskea ja keskeltä tumman kastanjanruskea. Lakin ohut ja terävä reuna on loivapoimuinen. Pillipinnan väri muuttuu itiöemän vanhetessa vähitellen valkoisesta vaalean harmaanruskeaksi. Pillejä on yleensä 4–5 millimetrillä. Lyhyt, noin lyijykynän paksuinen jalka on kiinnittynyt lakin keskelle tai lähelle reunaa. Laji esiintyy yleensä monen itiöemän ryhminä, itiömät ovat yksivuotisia.

Elinympäristö ja levinneisyys

Kastanjakääpä kasvaa lehtipuiden kannoissa ja maapuissa tuoreissa ja kosteissa lehdoissa, lehtomaisilla kankailla ja puistoissa. Suomessa isäntälajeja ovat tervaleppä, vaahtera, haapa, jalava ja paksut pajut. Kastanjakääpää esiintyy eteläisessä Suomessa harvinaisena, mutta uusia kasvupaikkoja on löytynyt varsinkin Järvi-Suomesta.

Nykytila ja uhkatekijät

Kastanjakääpä on vaateliias ja kasvaa Suomessa levinneisyytensä pohjoisrajoilla. Lisäksi se on kärsinyt lehtilahopuun vähenemisestä. Käävän nykyisiä uhkia ovat lahopuun väheneminen ja metsien puulajisuhteiden muutokset. Monet kastanjakäävän nykyisistä tunnetuista kasvupaikoista on suojeltu.

Hoitosuositukset

Kastanjakäävän esiintymispaikalla tulisi säästää kasvualustaksi kelpaavien lehtipuiden maahan pudonneet suuret oksat sekä kaatuneet ja pystyyn kuolleet rungot. Myös huonokuntoiset puut tulisi säästää. Kastanjakäävän säilymistä paikalla voidaan edistää turvaamalla lahopuujatkumon säilyminen.

Lähteet

- Kotiranta, H. & Niemelä, T. 1996. Uhanalaiset käävät Suomessa. 2. uudistettu painos. Suomen ympäristökeskus, Helsinki. Ympäristöopas 10. 184 s.
- Kotiranta, H., Saarenoksa, R. & Kytövuori, I. 2009: Aphyllophoroid fungi of Finland. *Norrlinia* 19:1–223.
- Niemelä, T. 2005. Käävät, puiden sienet. Luonnontieteellinen keskusmuuseumi, Kasvimuseo, Helsinki. 319 s.
- Niemelä, T. 2016. Suomen käävät. *Norrlinia* 31: 1–430.

Kuva: Panu Kunttu